

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיק (קידושין 5).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
276

דבר המערכת

'מסכת נזיר'

הרע מתוך פיתויי העולם הזה במקום שנחשוב שבאופן טבעי זה מעורר את האדם להתרחק מעצת היצר הרע, מלמדת לנו כאן הגמרא שאדרבה זה משפיע על האדם קרירות ומקרר אותו ליצר הרע.

ואיך יכול להתגבר עליו שלא יכשל באיסור כמו אחרים אלא כמו שמבואר בספר פרי הארץ להרב הקדוש מוויטעפסק פרשת נשא שיתחזק ביתר שאת ויוסיף על עצמו נדרים וסייגים ולהתרחק משערי היתר שיכולים להגיע לשערי איסור...

חביבה מצוה בשעתה שמתחילים מסכת זו בימי השובבי"ם המסגולים וכמו שלומדים בתחילת המסכת 'הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין' זה מלמד לנו על העבודה המיוחדת בשבועות אלו.

שפיתויי היצר בהנאת עולם הזה רבים הם ויש להם השפעה ישירה על האדם. שפשוט הוא שלא רק אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו בכל יום יגדור את עצמו שלא יפול בעצת היצר שמתגבר עליו להכשילו. אלא גם כשרואה שאחרים מתקלקלים ונופלים ברשת היצר

משנה. כל כינויי נזירות כנזירות - 'נזיק' 'נזיח' 'פזיח'. [לרבי יוחנן: לשונות האומות הם, ונקטו אלו שדומים ללשון תורה, והנודר בהם נעשה נזיר אף בלא כוונה. לריש לקיש: הם לשונות שבדו חכמים להיות נודרים בהם כדי שלא לומר לה' קרבן. לשיטת תוס' - אף שמדרבנן הם מתחייב על ידם בקרבן, כיון שמתכווין לנדור בנזיר, ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר. להר"ר יחיאל - אכן הוא נזיר רק מדרבנן, ואינו מביא קרבן, אלא שאם עבר על נזירותו לוקה מדרבנן].

ידות נזירות כנזירות, כגון 'אהא', 'אהא נאה' [ויש הוכחה שכוונתו לנזירות, כפי שיפורש בגמרא], שאף שלא גמר דיבורו נעשה נזיר, כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו.

התנא פתח בכינויים - שהם מעיקר הדין ולא נצרכה דרשה ללמד, והקדים לפרש

פרק ראשון - כל כינויי

דף ב' - ע"א

מסכת נזיר נשנה בסדר נשים, שדרשו חכמים הפסוק 'והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר' - מי גרם לעבירה יין, הרי שנזירות מונע מעבירות של זנות. [אך לא נשנה לאחר גיטין אלא סמוך לסוטה, לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. ונשנה אחר נדרים ולא לאחר סוטה משום שנזירות דומה לנדרים, ונדרים נשנה לאחר כתובות שבסופה נשנה פרק המדיר].

ידות - שחביב לו להקדים הנלמד מדרשה, מריבוי 'נזיר להזיר לה'. ובשאר מקומות: באיסור התלוי באדם עצמו, כגון 'במה מדליקין' 'במה טומנין' 'במה אשה יוצאה', מפרש האיסור קודם אע"פ שפתח בהיתר, ובפרק במה בהמה יוצאה' שהאיסור אינו על האדם עצמו, מפרש קודם ההיתר שפתח בו.

'הריני כזה' ונזיר עובר לפניו - נזיר [אבל 'הריני' לבד אינו יד, ואינו כ'אהא']. 'הריני מסלסל' 'הריני מכלכל' 'הרי עלי לשלח פרע' - נזיר. 'הרי עלי ציפורים' - לרבי מאיר נזיר לחכמים לא.

דף ב' - ע"ב

האומר 'אהא' - לשמואל ידיים שאין מוכיחות אינם ידיים, ושוא כוונתו אהא בתענית [ואף אם תפוס בשערו - יותר משמע שכוונתו לתענית], ורק אם נזיר עובר לפניו אז נעשה נזיר. [ויש גורסים שלשמואל ידיים שאין מוכיחות הווי ידיים, אלא 'אהא' בלא נזיר עובר לפניו, אינו יד כלל]. ודווקא שקיבל בלבו להיות נזיר, שאז מחשבת הלב מגלה על דיבורו שהכוונה לנזירות, שאם לא כן יש לפרש דבריו שמקבל על עצמו להביא קרבנותיו של נזיר זה.

'אהא נאה' הרי זה נזיר דווקא אם תפוס בשערו, שמפרשים דבריו: אהא נאה במצוה התלויה בשיער, אך אם לא תפס בשערו יש לומר שנתכוון שיתנאה בשאר מצוות, בסוכה, לולב, ציצית, ספר תורה, כריכת ס"ת. נזיר טמא נקרא חוטא, שהימים הראשונים נופלים ומתארכים ימי נזירותו ותוהה על הראשונות, וחוששים שיעבור על נזירותו, אבל נזיר טהור, אמנם הוא קצת חוטא שציער עצמו מן היין, אך המצוה רבה על החטא, ולכן ישנו במשמעות 'נאה'.

נזיר דף ג'. יום ה' פרשת בא

ד' שבט תשפ"ג

דף ג' - ע"א

'הריני כזה' - הרי הוא נזיר דווקא אם נזיר עובר לפניו, אבל תפס בשערו ואין נזיר

עובר לפניו לא.

'הריני מסלסל' - הרי הוא נזיר דווקא אם תפס בשערו, שאז מפרשים שכוונתו במצוה התלויה בשערו, שאם לא כן יש לפרש בדבריו שמקבל עליו לימוד התורה. **'הריני מכלכל' - הרי הוא נזיר דווקא אם תפס בשערו,** שאם לא כן יש לפרש דבריו שיזון עניים.

'הרי עלי לשלח פרע' הרי זה נזיר, שהוא כאומר הרי עלי לגדל שערי שלושים יום, שנאמר בכהנים 'ופרע לא ישלחו', ולומדים בגזירה שוה מנזיר שנאמר בו 'גדל פרע' - שגידול פרע היינו שלשים יום. [אבל 'פרע' לחוד בלא 'שילוח' לא משמע גידול אלא לשון גילוי].

דף ג' - ע"ב

'הרי עלי ציפורים' - לרבי מאיר הרי הוא נזיר, ולחכמים אינו נזיר. וטעמם: **לריש לקיש - לרבי מאיר דעתו לציפורים הכתובים סמוך לשער בפסוק בדניאל,** והיינו דווקא כשנזיר עובר לפניו, ולחכמים אין אדם מתפיס נזרו במה שכתוב סמוך לשער. **לרבי יוחנן - גם לרבי מאיר אין אדם מתפיס במה שכתוב בסמוך לו,** אלא כיון שנזיר טהור עובר לפניו, מובן שכוונתו לקבל עליו נזירות, ששייך בה קרבן ציפורים אם נטמא, שאם כוונתו לציפורי נדבה היה לו לומר 'הרי עלי קן'. ואין תולים כוונתו שיביא קרבנות נזיר טמא של נזיר זה שעובר לפניו - שהרי הוא טהור [ומסתבר שקיבל על עצמו דבר שמבורר לפניו ואפשר לקבלו לאלתר, ולא שאם יטמא זה יביא קרבנותיו תחתיו]. ונפק"מ בין רבי יוחנן לריש לקיש: באומר ציפורים הסמוכים לשיער עלי - לרבי יוחנן אעפ"כ צריך שיהא נזיר עובר לפניו, לריש לקיש כיון שאמר בפירוש שמקבל עליו ציפורים סמוכים לשיער, הרי הוא נזיר אף כשאין נזיר עובר לפניו.

האומר 'ימין' או 'שמאל' שלא אוכל ככר זה - הרי זו שבועה, גם לסוברים שאין אדם מתפיס במה שכתוב בסמוך לשבועה,

משום שימין ושמאל עצמם הם לשונות שבועה, שנאמר 'נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו'. [זרוע עוזו היינו שמאל - שהרי כבר ימין נאמרה, וגם נקראת כך על שם התפילין שמניח עליה - שהם עוז לישראל].

משנה . האומר 'הריני כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה' - הרי הוא נזיר שמשון, ודווקא אמר כולם. וכן אם אמר 'כמי שעקר דלתות עזה' או 'כמי שנקרו פלשתים את עיניו' לחוד, הרי הוא נזיר כשמשון. לרבי שמעון - בכל אופן אינו נזיר, שלא מצינו שיצאה נזירות מפיו של שמשון, אלא מבטן אמו היה נדור בנזיר מנבואת המלאך.

משנה . האומר 'הריני נזיר עולם' - הרי זה נזיר עולם, ואם הכביד שערו מיקל בתער, ובשעה שמיקל מביא ג' בהמות - חטאת עולה ושלמים, מהלכה למשה מסיני. ואם נטמא מביא קרבן טומאה כשאר נזיר - שתי תורים ואשם. נזיר שמשון - נזיר לעולם, ואף אם הכביד שערו אינו מיקל, ומותר לטמאות למתים. [ואינו בשאלה, אבל נזיר עולם ישנו בשאלה].

דף ד' - ע"ב
האומר 'ככר זה יהא עלי כבכור' - לרבי יעקב אסור, שנאמר 'כי ידור נדר לה' - לה' לרבות בכור, שאף שקדוש מרחם נקרא דבר הנדור, כיון שמצוה להקדישו כאמור 'הזכר תקדיש'. לרבי יוסי - מותר, שבכור אינו דבר הנדור, שהרי אף אם לא הקדישו הרי הוא קדוש, ו'לה' בא לרבות רק חטאת ואשם שהם נידרים.

'נזיר להזיר לה' - שתחילת נזרו תהיה לגמרי לשם שמים, שאינו מתחרט אף אם ירבו עליו הימים, וכעין אשם נזיר טמא שאכל ממנו שמעון הצדיק, מפני שהיה שנזיר לשם שמים. (וממילא אין 'לה' מיותר ללמוד שיכול להתפיס בנזירות שמשון כשם שמרבה ר' יעקב בכור).
שמשון נטמא למתים - שנאמר 'ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם', ומקובל ביד חז"ל שהרגם ואח"כ לקח חליצותם, ולא שלקחם קודם שמתו. [ואף שעכו"ם היו ואינם מטמאים באהל (לשיטת ר"ש, הרי מטמאים במגע].

משום שימין ושמאל עצמם הם לשונות שבועה, שנאמר 'נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו'. [זרוע עוזו היינו שמאל - שהרי כבר ימין נאמרה, וגם נקראת כך על שם התפילין שמניח עליה - שהם עוז לישראל].

משנה . הריני נזיר מן החרצנים או מן הזגים או מן התגלחת או מן הטומאה - לחכמים הרי הוא נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו, שנאמר 'מיין ושכר נזיר' שמשמע אפילו מדבר אחד [ומשם לומדים לשאר פרטים]. לרבי שמעון אינו חייב עד שיזיר מכולם [או שיזיר סתם], שנאמר 'מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג'.

נזיר דף ד'. יום ו' פרשת בא ה' שבט תשפ"ג

דף ד' - ע"א

נשבע שישתה יין וחזר ואמר 'הריני נזיר' - נזירות חלה על השבועה מריבוי הפסוק 'מיין ושכר יזיר'. [אבל אינו בא ללמד שנזיר מותר לשתות יין קידוש והבדלה - שמדאורייתא לא צריך יין], וגם לחכמים לומדים מיתור 'שכר'.

אכל ושתה שאר משקים המשכרים חוץ מן היין ונכנס למקדש - לרבי יהודה חייב, ולרבי שמעון פטור, שדורש 'שכר' האמור בנכנס למקדש, מ'שכר' האמור בנזיר, שדווקא יין.

האוכל נבילות ביום הכיפורים בשוגג - לרבי שמעון פטור מקרבן חטאת משום יום הכיפורים, שאין איסור חל על איסור, ולא יבעית אימא, לשיטתו יש לפרש הריבוי 'שכר' בנזיר, לנשבע שלא לשתות יין ושוב הזיר ושתה יין, שאף שבשאר איסורים אין איסור חל על איסור, כאן חייב גם משום נזיר.

הריבוי 'מכל אשר יעשה מגפן היין' (שרבי שמעון למד ממנו שאינו נזיר עד שיזיר מכולם) לחכמים בא ללמד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה, ולרבי שמעון א"צ פסוק לכך, שסובר בכל איסורי תורה שחייבים מלקות

דף ה' - ע"א

אבשלום היה נזיר עולם - שנאמר 'אלכה נא ואשלם את נדרי' [וסתם נדר היינו נזירות, וגם שהרי הכביד עליו שערון], והיה מיקל שערן - שנאמר 'ויהי מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו'.

זמן גילוח אבשלום ושאר נזיר עולם:

לרבי: אחת לי"ב חודש, שנאמר 'ויהי מקץ ימים', ולומדים גזירה שוה מ'ימים' האמורים בבתי ערי חומה. ואף ש'ימים' האמורים שם פירש רבי שהם שני ימים (שבפחות אינו גואל) - בזמן זה אין כובד, ולכן מסתבר שהגזירה שוה באה ללמוד מהדין שעד שנה יכול לגאול. ואין לומדים מ'שנתיים ימים' שיגלח פעם בשנתיים, או מ'עד חודש ימים' שיגלח פעם בחודש - שכאן לא נאמר 'שנים' ו'חדשים'. ואין לומדים מ'ימים ימימה' האמור בבת יפתח והיינו ג' חדשים, שהרי נאמר 'ד' ימים בשנה' - שאין דנים 'ימים' מ'ימימה' כשאפשר ללמוד מ'ימים' הדומים, ועוד שאין מוכח שהלכו פעם בג' חדשים, שמא הלכו פעם בב' חדשים ופעם בד' חדשים.

לרבי נהוראי: אחת לשלושים יום, כמו שמצינו בכהנים הדיוטים שמגלחים אחת לשלושים יום משום כובד, וכן נזיר עולם המיקל משום כובד. [אך אין ללמוד מסתם נזיר שהוא המקור לכהנים - שאין מסתבר ללמוד קדושת עולם מקדושת שעה].

לרבי יוסי: בכל ערב שבת, כבני מלכים, אלא ששאר בני מלכים מגלחים לפעמים גם באמצע השבת כגון בערב יום טוב, וכן מגלחים בערב שבת בבוקר, מה שאין כן אבשלום לא גילח אלא סמוך לשבת. [וכן יש הבדל בינו לשאר אחיו - שהביא קרבנות כשגילח].

'ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום' - לקץ ארבעים שנה שביקשו מלך [שמרדו]

במלכות שמים ולכן מרד אבשלום), והשנה שביקשו מלך היתה שנת עשר לשמואל הרמתי.

משנה . סתם נזירות שלושים יום. והמקור: לרב מתנא: נאמר 'קדוש יהיה', ו'יהיה' בגימטריא ל'. **לבר פדא:** כנגד מספר לשון נזירות הכתובים בתורה שהם שלושים חסר אחת [ו'נזר אלוקיו על ראשו' אינו בכלל, שהוא לשון כתר], ואכן נזירותו מן התורה רק כ"ט יום, כדלהלן. ורב מתנא סבר הואיל חלק מהם באים לדרשה, כגון 'יין ושכר יזיר' - לאסור יין מצוה כרשות, 'נזיר להזיר' - שהנזירות חלה על נזירות [אפילו אמר 'הריני נזיר היום ונזיר'], אינם נכללים במנין. לבר פדא כיון שיש שאינם לדרשה מצטרפים כולם למנין.

דף ה' - ע"ב

שנינו: מי שאמר הריני נזיר, מגלח יום ל"א - לבר פדא: מן התורה אינו נזיר אלא כ"ט יום ומגלח ביום השלושים, אלא מדרבנן מגלח ביום ל"א, גזירה משום המקבל נזירות שלושים יום שלמים [ואף שלא הזכיר 'שלמים', נזירותו ל' יום שלמים], שאינו מגלח אלא ביום ל"א. **לרב מתנא:** מן התורה נזירותו שלושים יום, ואף שמקצת היום ככולו, לכתחילה צריך לנהוג נזירותו ל' יום שלמים. עוד שנינו: **גילח ביום שלושים יצא - לבר פדא:** שעיקר נזירותו מדאורייתא רק כ"ט יום. **לרב מתנא:** מקצת היום ככולו.

שנינו: אמר 'הריני נזיר שלושים יום', מגלח ביום ל"א, ואם גילח ביום שלושים לא יצא - לבר פדא: אין אומרים מקצת היום ככולו [ולכן סתם נזיר אינו יוצא בגילוח ביום כ"ט, אף שסובר שסתם נזירות אינה אלא כ"ט יום]. **לרב מתנא:** אף שמקצת היום ככולו, כיון שגם סתם נזיר הוא ל' יום, כשאמר 'הריני נזיר שלושים יום' ייתר בלשונו, והרי זה כמו שאמר שלושים יום שלמים'.

כל הזכויות שמורות ©